

1 april 2025

Tystnaderna del II - Natten

Den som vill läsa böcker på temat tystnad och söker bland titlarna på någon av de stora bokhandelssidorna blir snart varse att tystnaderna sannerligen har olika laddningar.

Kreativiteten inom krim-genren är stor när det gäller titlar om tystade offer, tystade vittnen, tyst vrede, tyst hämnd och så vidare.

Vissa begrepp kopplat till tystnad har i dag enbart negativa konnotationer.

Pröva i tanken det omöjliga att på nästa släktkalas uttrycka att du är stolt över att tillhöra en kommunitet som medvetet odlar en ”tystnadskultur” genom att arrangera retreatar och foga in stunder av tystnad i varje gudstjänst.

Ett annat exempel är ”tystnadens pris” som svårligen övertygar någon om att det är något värt att fira.

Kunde inte ”det inföll en talande tystnad” vara en utmärkt beskrivning på Guds tysta närvaro i bönen? Men också det ett omöjligt uttryck givet associationerna av fällda blickar och tunghäfta inför en rättmätig skuld.

Det vore att slåss mot väderkvarnar att försöka erövra en del av språket som talar om tystnad. Vi får söka andra ord och bilder som bättre fångar den goda och fruktbara tystnaden.

Sådana försök kommer vi närma oss framöver, men i det här brevet – som nedtecknas mitt i fastan – uppehåller vi oss vid de mer krävande nyanserna av tystnaderna.

Vad händer med oss när vi upplever Guds tystnad som frånvaro?

En väg att gå är att likt psalmisterna tala med Gud om saken:

Ps 13:1-2

Hur länge skall du glömma mig, Herre?

Hur länge skall du dölja ditt ansikte?

Hur länge skall tankarna mala,
mitt hjärta ängslas dag efter dag?

Det finns uppenbara risker med att teoretisera, eller för den delen romantisera, *natten*. För den som på allvar befinner sig i *själens dunkla natt*, där man varken kan eller vill be till Gud är det inte till stor hjälp med fromma formuleringar.

Samtidigt är det en så vanligt förekommande erfarenhet att böckerna är många som på ett eller annat vis beskriver mörkret, natten, ökentiden, som en helt avgörande anhalt på vandringen mot en vidgad Gudsbild, en fördjupad tro och förankring i det kristna livets förutsättningar. Eller helt enkelt; vad det är att vara en sann människa.

Inte minst den karmelitiska traditionen hjälper oss att finna ett språk för natten och omfamna mörkerspårningen som ofrånkomlig, eller rent av nödvändig. En ingång till denna rika, men inte helt lättillgängliga, litterära värld är broder Wilfrid Stinissens bok *Natten är mitt ljus* där han på svenska givit oss nycklar till Johannes av Korsets samlade verk med *Själens dunkla natt* som den mest spridda.

Den inre tomheten som infinner sig när vi är på väg in i natten leder oss ofta till flykt eller yttre stimulans som medel för distraktion. Här uppmanas vi av nattens spiritualitet att stanna kvar, att söka inåt, att borra djupare. Natten inbjuder till rening och befrielse från själviskhet och förenklade föreställningar om Guds handlande med oss.

Finns det en källa inom mig med ett flöde av levande vatten som ger evigt liv?
Finns det en stjärnhimmel som bara kan erfaras när det är tillräckligt mörkt?
Finns det en kärlekens förvandling som för mig närmare Guds hjärta?

Svaret på dessa frågor är för den som befinner sig i den verkliga natten alltid, nej!
Allt faller! Allt flyter! Vi tappar fotfästet.

Det första som går förlorat i natten när såväl gudsbilder som självbilder krackelerar är tron på en personlig Gud. Ja, själva livet kan uppfattas rinna mellan fingrarna som sand när jag tappat orienteringen i öknen. Vad blir kvar?

Rådet från den andliga vägledningen sprungen ur natten är: Fatta inga stora beslut när det är som mörkast. Var stilla! Vänta! Förbli!

Psaltaren 37:7

Var stilla inför Herren, vänta på honom.

Vi lever i en samtid som lägger mycket stor tonvikt vid känslor. Såväl politiska budskap som skvalet i flödena vädjar till våra känslor. AI kan idag komponera en smäktande ballad som med stor träffsäkerhet slår an strängar som gör även den mest hårdhudade emotionell.

Vi tänker kanske att natten präglas av ångest. Det kan vara på sin plats att betona att psykiska symptom inte är det samma som natten. Hur skiljer vi på depression, ångest och dunkel natt?

Stinissen ägnar ett kapitel åt de här frågorna i *Natten är mitt ljus*. Psykiskt lidande är inte synonymt med en dunkel natt men kan utgöra en del av natten. Ett genomgående drag i Stinissens författarskap är att all mänsklig erfarenhet kan ”återanvändas” av Gud och förvandlas till nåd och en djupare överlåtelse och förening med Gud.

Ångest är en mycket konkret känsla med bröstet som slagfält. En annan erfarenhet i natten är tomheten. Det är stumt, vilket då kan upplevas mycket ovant för nutidsmänniskan – att inte känna någonting. Vad är det för fel? Känslorna är ofta en mycket viktig kompass. Det lär oss inte minst vägledningstraditionen från Ignatius av Loyola. Men känslorna kan ibland också få ett allt för stort fokus på bekostnad av vår djupare längtan och riktning. Medvetna val leder längre än det som känns rätt för stunden. Här finner vi viktiga lärdomar i den monastiska traditionen där friheten ligger i avgränsningen.

Här kommer ökenfäderna oss till undsättning.

De framhåller med en dåres envishet kampens plats i det kristna livet. Snarare än att be om att slippa kampen bör bönen vara; ge mig uthållighet i kampen!

Därmed blir inte målet i det kristna livet att till varje pris uppnå frid eller den typ av känslor som Gunnel Vallquist så träffande kännetecknade som ”champagneskum”. En festlig upplevelse någon gång emellanåt, men inget att bygga sin tillvaro på. Målet enligt öknens pedagogik är snarare det som benämns; ett odelat hjärta.

Riskerar den förväntade frukten av bön rent av att bli en avgud om det så är frid eller extas vi hoppas uppnå.

”Alla tillber, och alla – inklusive kristna – tillber på fel sätt. Avgudakritik måste främst vara självkritik” sa William Cavanaugh när han besökte Pilgrims höstmöte för ett par år sedan. Att i allt sträva efter frid som ett övergripande mål i det kristna livet riskerar att lägga sig som en våt filt över våra liv. Ett glossigt omslag som döljer de mörka sidorna eller fåfänga försök att med ett tillräckligt starkt doftljus täcka över mörkrets odör. Resultatet beskrivs nog bäst som, kvalmigt. Inte alla ljus fördriver mörkret!

Här kan vi dra en parallell till Bonhoeffer när det gäller ett liv i gemenskap. Det största hotet mot gemenskapen är drömmen om gemenskapen. Det största hotet mot verklig frid är drömmen om friden. Alternativet blir att omfamna en brusten verklighet och med helt hjärta söka Gud och i överlåtelse och tillit ta emot vad som är möjligt just då. Det kan visa sig vara det vi behöver snarare än vad vi trodde oss önska. Ibland är det snarare vår oro Anden behöver väcka och ibland tycks det vara natten.

Även om det inte låter sig uttryckas till den som befinner sig i natten kan perspektivet i efterhand ge vid handen att det är en erfarenhet vi inte heller vill vara utan.

I sin till omfånget lilla, men till innehållet stora bok, *Den inre bödens väg* ägnar Stinissen ett kapitel åt rubriken ”Mindre känslor mera frid”. Kan vi här finna en syntes mellan Ignatius och ökenfäderna? Stinissen lutar sig mot Johannes av Korset och skiljer mellan *meditation* och *kontemplation*.

Meditationen kan mycket väl vara en emotionell erfarenhet där känslor och fantasin spelar en självklart viktig roll. Inte så att den kärlek som väcks i meditationen enbart är känslor: ”Redan nu vet man att man måste göra någonting för den Älskade, att man måste frigöra sig och dö bort från sig själv. Men man har mod till detta endast därför att man *känner* sig vunnit för Jesus. Det är just, enligt Johannes av Korset, meditationens mål.” (s. 53).

Kontemplationen liknar Stinissen vid bilden av en dykare som befinner sig långt ned under ytan och inte är så beroende av vad som sker där uppe på ytan. ”Om man är gripen eller inte i det inre ändrar ingenting av denna böns väsen.”

En evig fråga som vi brottas med i natten är huruvida Andens ledning fört mig dit eller om det är jag själv eller rent av andra krafter och makter? Eller är natten enbart ett utslag av det meningslösa? Något som inte bör förklaras.

Utan att göra det till ett entydigt mönster kan vi se att Markusevangeliets version av Jesu ökentid inleds närmast brutalt: ”Anden drev honom ut i öknen, och han var i öknen fyrtio dagar och sattes på prov av Satan.”

Ordet drev, *ekballo*, är på grekiska det samma som används när demoner drevs ut av Jesus, eller när Jesus drev ut månglarna ur templet.

Vi bör nog inte dra allt för snabba slutsatser kring vad som fört oss in i natten, men erfarenheten säger att i mörkerrummet kan nya Gudsbilder framträda.

Fastan räcks oss som en möjlighet att i en splittrad och fragmentiserad värld sträva efter att rikta vår tillbedjan åt ett håll. Att bland alla röster lyssna till rösten. Att välja det viktigaste före det viktiga.

Fastans vandring lär oss: Ingen frid utan ett kors.

Kamp och prövningar är ofrånkomligt när vi likt Jesus är trogna det sant mänskliga. Den dunkla natten kan enligt Stinissen fylla en viktig uppgift i att föra oss från illusion till verklighet. Att få en tydlig förankring med jorden är något djupt kristet. Där finner vi nämligen Kristus.

Frid kan vi få erfara som en ibland oväntad frukt, inte för att vi lämnar det kroppsliga, utan för att vi erfar att det heliga är närvarande i livet. *Unio Mystical!* En helhet. Helighet. Ett sammanhållet liv.

Vad vi särskilt har att luta oss mot i natten är alla de uttryck, genom hela bibeln, som lär oss att Gud själv stannar och förblir i sin skapelse. Inte minst är dopets löfte och eukaristin påtagliga uttryck för det.

I denna förvissning litar vi till orden av tacksägelse i ökenmässans avslutning:

Så leder du oss genom livets öknar, från källa till källa.

Du har inte övergett oss.

Även när vi inte ser dig eller känner dig är du här.

Vi tackar dig för brödet och vinet, för din död och uppståndelse, för pånyttfödelsens under.

Hjälp oss att se varandra under vandringen,

att stödja varandra och resa varandra upp när vi faller.

Amen.

***

Digital Palmsöndagsretreat 13 april

Digital halvdagsretreat som sänds från Treenighetens kapell i Bjärka-Säby. Välkomna att närvara under bönerna på plats i kapellet. Inga deltagare kommer att synas i bild.

Program

16.00 Vägledning I   Jonas Eveborn

18.00 Vesper

19.30 Vägledning II   Jonas Eveborn

20.30 Completorium

Zoomlänken skickas ut till komunitetens medlemmar, noviser och vänner via mail. Vill du ha tillgång till länken och inte nåtts av mailet senast söndagen 6 april hör du av dig till info@ekibs.se.

Stora veckan i region Bjärka-Säby

Stora onsdagen 16 april

Treenighetens kapell

18.00 Helandegudstjänst

Stora torsdagen 17 april

Kapellet, Vårdsnäs stiftsgård

18.00 Stora torsdagens liturgi med fottvagning och eukaristi.

Följs av te och smörgås i stiftsgårdens matsal. (Anmälan till info@ekibs.se).

Därefter läsning av Jesu avskedstal och Getsemanevigilia i kapellet.

Stora fredagen 18 april

Kapellet, Vårdsnäs stiftsgård

6.00 Laudes

7.00 Frukost

8.00 Korsvandring. Inleds vid Tallgårdens entré Vårdsnäs stiftsgård.

10.00 Fika

12.00 Middagsbön

12.20 Lunch

15.00 Gudstjänst vid Jesu dödstimme

18.00 Gravläggningsgudstjänst

18.45 Kvällsmat

20.30 Jesusbönen

Stora lördagen 19 april

Kapellet, Vårdsnäs stiftsgård

6.00 Laudes

7.00 Frukost

8.00 Stora lördagens blomsterliturgi

Därefter fika

12.00 Middagsbön

12.20 Lunch

15.00 Fika

15.30 Genomgång av påsknattens vigilia för medverkanden Rengengården

16.30 Sångövning inför Påsknattens vigilia Tallsalen

18.00 Vesper

18.45 Kvällsmat

20.30 Completorium

Påskdagen 20 april

Kapellet, Vårdsnäs stiftsgård

4.00 Påsknattens vigilia

Påskfest, Backgården

Annandag påsk 21 april

Treenighetens kapell

9.00 Emmausmessa

***

Sommarmöte med generalkapitel 2025 (bokning öppnar 7 april)

onsdag 23 juli – söndag 27 juli

Vi samlas i år under temat:

Men Gud gav växten

(1 Kor 3:6)

Sommarens möte har ett något förnyat upplägg i jämförelse med de senare åren. Inte minst då vi lagt till en dag. Fredagens förmiddag kommer ha något av retreatens eller påskfirandets anda över sig, medan onsdag kvällen erbjuder mer praktiska verkstäder såsom knytande av radband och sångövning kopplat till tidebönerna. Kroppens och konstens plats kommer också att märkas. Programmet kommer formgivas i en folder men då det är i stort sett helt klart presenterar vi det i all enkelhet nedan.

MÅNADSBREV TILL EKUMENISKA KOMMUNITETEN I BJÄRKA-SÄBY

Barnen och ungdomarna kommer också ha ett mer utbyggt program än tidigare med ett "läger i lägret" med övernattnig på gårdstunet Mumsmålen vid sjön Mörken. Mer information om det kommer under våren.

Onsdag

12.00	Middagsbön
12.30	Lunch
15.00	Fika
15.30	Introduktion
	SLOTTSKAPELLET
16.00	Öppningsföredrag Identitet och riktning - Jonas Eveborn
	SLOTTSKAPELLET
18.00	Vesper
18.45	Kvällsmat
20.00	Verkstäder
	Olika aktiviteter som presenteras närmare på plats.
21.30	Completorium
22.00	Kvällste

Torsdag

7.00	Laudes
7.45	Frukost
9.15	Morgonbibelstudium
	Rebecka Hedén Judt
	SLOTTSKAPELLET
10.00	Fika och basgrupper
12.00	Middagsbön
12.30	Lunch
14.00	Ungdomssamling
	Peter Halldorf
	ÖVRE SALEN
14.00	Introduktion till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby
	Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby
	– Samlingen riktar sig särskilt till noviser men alla är välkomna att delta
	Jonas Eveborn, Emma Audas, Kommunitetsrådet, Styrelsen
	BIBLIOTEKET

MÅNADSBREV TILL EKUMENISKA KOMMUNITETEN I BJÄRKA-SÄBY

14.00	Körövning inför söndagens mässa KAPELLET
15.00	Fika
15.30	Möte med den Nicenska trosbekännelsen
18.00	Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säbys Ökenmässa VIST KYRKA
19.30	Kvällsmat
20.30	Samling i regionala grupper Rum meddelas på plats
21.30	Completorium
22.00	Kvällste

Fredag

7.00	Laudes
7.45	Mässa Emma Audas SLOTTSKAPELLET
8.30	Frukost
10.00	Tillsammans i bön En förmiddag av olika bönepraktiker Fika framställt i Annexmatsalen
12.00	Middagsbön
12.20	Lunch
14.00	Kapitelsamling del I SLOTTSKAPELLET
15.30	Kaffe
16.30	Kapitelsamling del II SLOTTSKAPELLET
18.00	Vesper
18.45	Kvällsmat
20.30	Bön och lovsångsgudstjänst SLOTTSKAPELLET

Lördag

7.00	Laudes
7.45	Frukost
9.15	Morgonbibelstudium +Esbjörn Hagberg

MÅNADSBREV TILL EKUMENISKA KOMMUNITETEN I BJÄRKA-SÄBY

SLOTTSKAPELLET

10.00 Ståfika i annexet

10.20 EKiBS årsmöte

Magnus Hurtig

BIBLIOTEKET

12.00 Middagsbön

12.20 Lunch

15.00 Fika

18.00 Vesper

19.00 Middag

21.00 Kulturprogram

SLOTTSRÖTUNDAN

Söndag

8.30 Festmässa

VÅRDNÄS KYRKA

Celebrant Jonas Eveborn

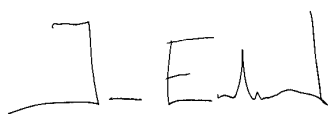
Predikant + Åke Bonnier

VÅRDNÄS KYRKA

Kyrkfrukost

VÅRDNÄS KYRKA

Guds frid

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'JEW' with a horizontal line underneath.